

Auðveldar tákni með tali aðgreiningu?

Samanturður á námi með annars vegar tali og
hins vegar táknum með tali

Höfundar:

Kolbrún Ingibjörg Jónsdóttir
Hugrún Vignisdóttir
Atli Freyr Magnússon
Zuilla Gabriela Sigurðardóttir

- Kennsla óhefðbundinna tjáskiptaleiða er algeng fyrir börn með þroskaraskanir.
  - Til að ýta undir tal.
  - Sem tjáskiptaleið.
- Erfitt að nálgast rannsóknir á TMT.
- Leituðum rannsókna og frumheimilda víða:
  - Helstu gagnasöfn (ProQuest, Web of Science og psychINFO).
  - Helstu bókasöfn á Íslandi.
  - Menntavísindasvið (Jóna G. Ingólfssdóttir) og Eyrún Ísfold Gísladóttir talmeinafræðingur.
  - Ýmis íslensk tímarit (Talmeinafræðingurinn, Þroskahjálp, kennsluefni um TMT).

Tákni með tali

- Samnorrænt verkefni.
  - Lítið rannsókuð en mikið notuð aðferð.
  - Hjálpleg aðferð fyrir börn sem hafa ekki náð tökum á talmáli.
  - Stefnt að því að barnið læri að tala.
  - Reyndla þeirra sem kenna TMT hefur sýnt að það leiði oft til þess að börnin læri að tala.
- Notað til að tala við börn.
  - Í söngvum og fyrirmælum.
  - Til dæmis í barnaefni (Skoppa og Skríttla/Stundin okkar) en einnig í leikskólum (við matarborðið/ í söngstund).

Tilgangur rannsókna

- Hjálpar þetta börnum að skilja fyrirmæli?
  - Eru þau fljóttari að læra að þekkja í sundur fyrirmæli þegar notað er TMT en ef eingöngu er talað?
- Þegar fyrirmæli eru með táknum og tali.
  - Eru þau ólíkari heldur en væru þau bara með tali.
  - Eru þau flóknari, samsett fyrirmæli úr táknum og tali.
- Með hverju fylgjast börnin þegar fyrirmælin eru tákni og tal?
  - Því sem við gerum (táknunum)?
  - Því sem við segjum (talinu)?
  - Táknunum og talinu?

Aðferð

- Í rannsókninni tóku þátt þrjú 10 ára gömul börn í sérskóla á Íslandi. Þjálfun fór fram í skóla barnanna fjórum sinnum í viku.
  - Öll með down's heilkenni.
  - Geta til tjáningar mismikil (Þóra talar ekki, Sveinn talar lítið en óskýrt og Gunnar talar nokkuð vel).
- Samræmismælingar
  - Gerðar í 77% tilfella.
  - Að meðaltali 93% (89 - 100%).
- Meðferðartrygð
  - Metin í 77% tilfella.
  - Að meðaltali 98% (94 - 100%).

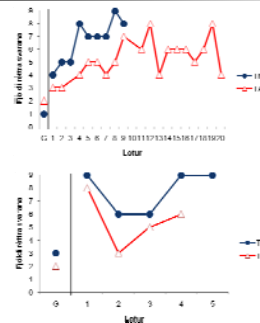
Framkvæmd

- Styrkjamat
- Forprófun
- Grunnlína
- Kennsla fyrri hluti.
- Könnun á áreitisstjórn fyrri hluti.
- Kennsla seinni hluti
- Könnun á áreitisstjórn seinni hluti.

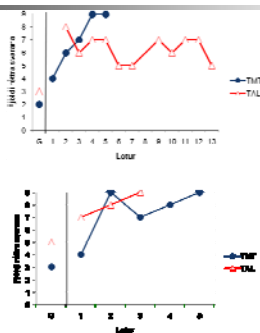
Kennsla (fyrri og seinni hluti).

- Þekkja í sundur fána með TMT eða tali.
  - Sex fánar kenndir í fyrri hluta rannsóknar, þrjár með tali og þrjár með TMT, en aðrir sex fánar í seinni hluta.
- Breytilegt inngripssnið (*alternating treatment design*).
- Villulaust nám (Touchettes, 1971).
  - 2-6 kennslulotur á dag.
  - Svörun stýrð en svo dregið úr henni ef nemendur svöruðu rétt en henni aftur flýtt ef þeir svöruðu villulaust.
  - Eftir hverja rétta svörun (stýrð/óstýrð) fékk barnið það sem það hafði valið sér í styrkjamat.
- Könnunarlotur í lok dags, án stýringar.
  - Hvað höfðu þau lært?
- Áreitisstjórn
  - Fylgdust þau með táknum eða tali?

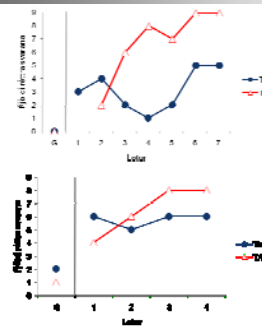
Niðurstöður - Sveinn

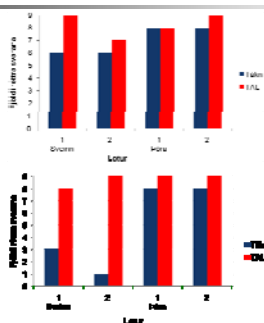
Niðurstöður - Þóra

Niðurstöður - Gunnar

Áreitisstjórn (Sveinn og Þóra).

Umræða

- **Kennsla**
- Mismunandi hvort börnin voru fljótari að læra að þekkja í sundur fána með TMT eða tali.
  - TMT virðist auðveldara Sveini nám
  - Ekki ljóst hvort TMT auðveldi Þóru nám.
  - TMT virtist ekki auðveldara Gunnari nám.
- **Áreitisstjórn**
- Þóra og Sveinn þekktu fánana sem þau lærðu með TMT þegar fyrirælin voru einungis tal. Þetta er því góðs viti fyrir TMT.
- Sé ætlunin að TMT ýti undir að börn læri að tala þurfa börnin að fylgjast með talinu í fyrirælinum.
  - Þarf að rannsaka enn frekar.

Umræða

■ Helstu annmarkar

- Aðeins sex fánar fyrir hverja aðferð. Það hefði auðveldað alhæfingu ef kenndir hefðu verið fleiri fánar og þjálfun hefði verið yfir lengri tíma.
- Börnin voru 10 ára. Ekki er víst að sömu niðurstöður hefðu fengist ef börnin væru yngri og að byrja í sérkennslu.

■ Litið til framtíðar

- TMT virðist ekki henta öllum börnum með þroskafrávik.
  - Getur bæði auðveldað nám sem og gert það flóknara.
  - Kanna þarf kerfisbundið hvaða aðferð auðveldi börnum að þekkja fyriræli.